Sporting
Heritage

Fframwaith Cenedlaethol I Dreftadaeth Chwaraeon Cymru 2022 – 2025

Mehefin 2022 –
Sporting Heritage CIC

Ariennir gan
Lywodraeth Cymru
Funded by
Welsh Government

Cyflwyno'r Fframwaith

Mae'r Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Treftadaeth Chwaraeon Cymru yn nodi ffordd ymlaen glir ar gyfer sicrhau bod y casgliadau hynod bwysig hyn yn cael eu diogelu ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Mae'r Fframwaith yn archwilio sut mae casgliadau treftadaeth chwaraeon yn hanfodol i amrywiaeth o agendâu ehangach megis iechyd a lles, cyfranogiad chwaraeon a'r gymuned. Mae'n amlinellu sut y dylid datblygu'r casgliadau hyn, pam y dylid eu diogelu, ac ar gyfer pwy a chyda phwy.

Ar hyn o bryd, mae'r Fframwaith yn amlinellu'r gweithgaredd sydd ei angen, ac yn dyrannu canlyniadau ac amcanion penodol. Mae llawer o hyn yn dibynnu ar gyllid, a thros y chwe mis nesaf byddwn yn gweithio'n galed i ysgogi buddsoddiad a dechrau gweithio ar agweddau ar y Fframwaith wrth i'r cyllid ddod ar gael.

O reidrwydd, bydd hon yn ddogfen waith. Bydd Covid 19 ac effeithiau ehangach i gyd yn chwarae eu rhan wrth ohirio llwybr y Fframwaith neu ei gyflymu.

Yr hyn sy'n glir, fodd bynnag, yw, drwy ymgynghori ledled Cymru, gydag amrywiaeth o gymunedau, unigolion a mudiadau, fod hwn yn ddarn o waith sydd ei angen, ar frys ac yn cael ei groesawu!

Rhagair y Gweinidog

"**Mae chwaraeon wedi bod yn bwysig i Gymru fel cenedl erioed:** o gemau hynafol cnapan a law, i rygbi a phêl-droed modern; o snwcer a bocsio i chwaraeon modur, beicio, athletau a nofio. Mae ein gwlad wedi magu amrywiaeth drawiadol o fabolgampwyr eithriadol ac rydym yn gwneud llawer gwell na'r disgwyl yn ôl ein maint mewn cystadleuaeth ryngwladol yn gyffredinol; mae ein hunaniaeth fel cenedl wedi'i rhwymo mewn ysbryd o benderfyniad i lwyddo gwaeth beth fo maint yr her neu gryfder y gwrthwynebwyr.

"Mae chwaraeon yng Nghymru yn cyffwrdd â bron pob plwyf, pentref a thref, gan ddod â phobl at ei gilydd, gwella iechyd ac ysgogi datblygiad personol, darparu cyfleoedd ar gyfer cyfeillgarwch gydol oes a chreu cystadleuaeth o natur dda. Mae chwaraeon cymunedol ac ar lawr gwlad yn chwarae rhan allweddol yn ein hymdeimlad o hunaniaeth fel cymunedau a chenedl, i blant ac oedolion fel ei gilydd.

"Drwy gydol hanes chwaraeon, mae gwrthrychau a chofnodion wedi'u creu sy'n parhau i adrodd eu straeon ymhell ar ôl i gampau eu perchnogion ddiflannu o gof poblogaidd. Wrth i amser fynd heibio, mae atgofion melys wedi dod yn fwyfwy bregus ac mae sicrhau eu bod yn para'n fyw yn gofyn am ymrwymiad sylweddol. Mae rhannu'r rhain mewn ffordd sydd o fudd, yn ysbrydoli ac yn herio pobl o bob oed a chefndir mewn ffordd gyffrous ac ystyrlon yn her eithriadol.

"Mae'r Fframwaith hwn yn gosod rhai nodau uchelgeisiol i ymateb i'r her hon. Rwy'n gwybod bod llawer o fudiadau ac unigolion eisoes yn cymryd camau i ofalu am ein treftadaeth chwaraeon fel bod cenedlaethau'r dyfodol yn gallu gweld, cyffwrdd a chael eu hysbrydoli ganddynt. Rwy'n gobeithio y bydd y Fframwaith yn cefnogi'r mudiadau hynny i ddatblygu rhwydweithiau a meithrin y sgiliau sydd eu hangen i sicrhau bod eu hangerdd yn cael ei ddwyn ymlaen gan y genhedlaeth nesaf o gasglwyr a mudiadau diogelu.

"Mae Llywodraeth Cymru yn ddiolchgar iawn i ***Sporting Heritage*** a'r panel o arbenigwyr sydd wedi datblygu'r Fframwaith, ac i bawb a gyfrannodd at yr ymgynghoriadau."

Dawn Bowden AS
Dirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon, a'r Prif Chwip

BETH YW TREFTADAETH CHWARAEON?

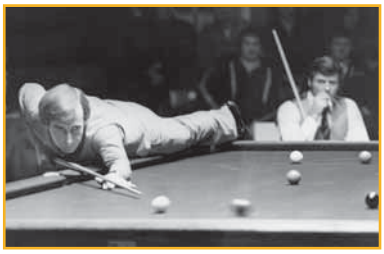

- **Gwrthrychau diriaethol fel offer a chit, ffotograffau, stadia a llyfrau cofnodion**
- **Threftadaeth annirweddol fel straeon, llên gwerin, caneuon, a hanesion llafar sy'n adrodd stori'r gorffennol chwaraeon.**

Yn aml, ni chyfeirir at hyn yn benodol fel "treftadaeth" ond trwy dermau eraill fel memorabilia, casgliadau, archifau, effemera, neu "stwff" – pob un yr un mor bwysig, a phob un yn berthnasol i'r Fframwaith hwn.

Sporting Heritage yw enw'r mudiad arbenigol sy'n cefnogi'r amddiffyn, cadwraeth, gofal a mynediad treftadaeth chwaraeon, casgliadau a memorabilia ledled y DU.

Trwy gydol y ddogfen hon, byddwn yn cyfeirio at y mudiad ***Sporting Heritage*** fel hyn:

Sporting Heritage

Pan fyddwn yn siarad am y casgliadau, pethau cofiadwy, straeon, llên gwerin, archifau, a phopeth arall sy'n rhan o dreftadaeth chwaraeon Cymru, byddwn yn cyfeirio ato fel hyn:

treftadaeth chwaraeon neu, ar ddechrau brawddeg, Treftadaeth chwaraeon

PAM RYDYM WEDI DATBLYGU'R FFRAMWAITH NAWR?

- Yn 2018, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru 'Dathlu Ein Treftadaeth Chwaraeon - Astudiaeth Ddichonoldeb Amgueddfa Chwaraeon i Gymru'[1]
  - Argymhellodd yr astudiaeth y dylid creu panel arbenigol ar gyfer treftadaeth chwaraeon yng Nghymru i ddatblygu fframwaith cenedlaethol ar gyfer treftadaeth chwaraeon yng Nghymru
- Mae ***Sporting Heritage*** wedi cael y dasg o arwain ar y gwaith hwn a gweithio i greu'r panel a'r Fframwaith

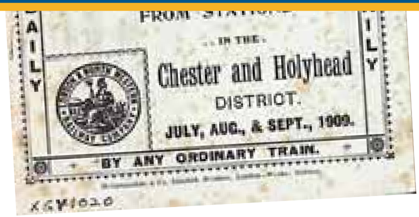

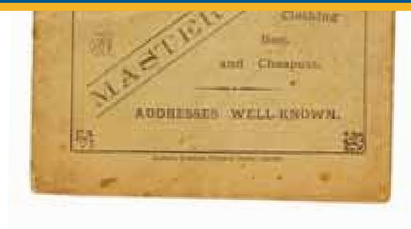

PAM RYDYM ANGEN Y FFRAMWAITH?

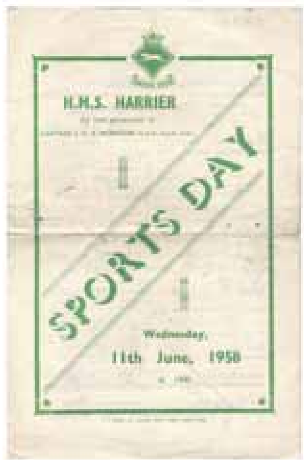

- Mae treftadaeth chwaraeon fel pwnc ond yn dechrau dod o hyd i'w thraed ac mae angen dull cydlynol a strategol arni
- Mae angen dealltwriaeth glir o ble mae casgliadau'n cael eu cadw a beth sydd ar goll, fel y gallwn sicrhau eu bod yn cael eu hamddiffyn a'u dathlu'n well
- Mae treftadaeth chwaraeon yn adrodd straeon cyfoethog ac amrywiol sydd yn aml yn cael eu cuddio neu eu hanwybyddu yn y cofnod cyhoeddus - mae angen i ni newid hynny
- Gall treftadaeth chwaraeon gynorthwyo cymaint o rannau ehangach o fywyd cyhoeddus - ein hadferiad o Covid 19, cefnogi gwell iechyd meddwl, cynyddu cyfranogiad mewn chwaraeon, ac ail-ennyn diddordeb pobl mewn dysgu – mae angen i ni wneud y mwyaf o'r cyfleoedd hyn
- Mae ceidwaid treftadaeth chwaraeon, a'r rhai sydd â gwybodaeth arbenigol am y casgliadau hyn, yn aml yn unigolion a gwirfoddolwyr sy'n gysylltiedig â chlybiau chwaraeon, neu sydd â chysylltiadau personol â threftadaeth chwaraeon eu hunain ac mae angen i ni wneud mwy i'w cefnogi
- Dywed gweithwyr treftadaeth proffesiynol eu bod am wneud mwy i ddeall a rhannu treftadaeth chwaraeon, ond mae angen mwy o gefnogaeth arnynt i wneud i hyn ddigwydd
- Mae treftadaeth chwaraeon yn ganolog i'r cymunedau ac unigolion ledled Cymru ac mae angen i ni wneud mwy i edrych ar ei hôl, ei deall, a'i rhannu

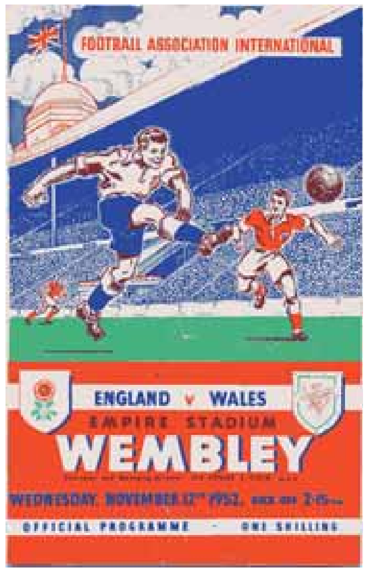

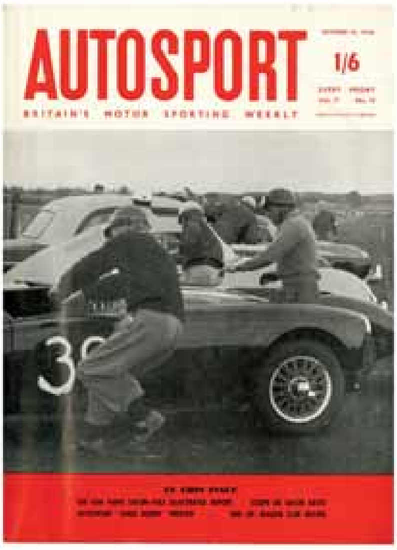

AR GYFER PWY MAE'R FFRAMWAITH?

Mae'r gynulleidfa ar gyfer y Fframwaith strategol hwn yn gynhwysol ac yn eang:

- Ei nod yw cefnogi a rhwydweithio gyda'i gilydd y rhai sy'n dal neu'n rheoli casgliad, neu sydd â diddordeb mewn treftadaeth chwaraeon, sy'n gysylltiedig â Chymru, p'un a yw wedi'u lleoli yn ddaearyddol yng Nghymru ai peidio
- I rai pobl, bydd yn berthnasol i'w swydd bresennol neu rôl wirfoddol, ac i eraill gall fod trwy ddiddordeb mewn treftadaeth chwaraeon neu angerdd am chwaraeon
- I rai, gallai hyn fod oherwydd eu bod yn gweithio mewn lleoliad treftadaeth gyda chasgliad chwaraeon, neu eisiau datblygu casgliad chwaraeon
- I eraill gallent fod yn gyfrifol am, neu eisiau datblygu, treftadaeth clwb chwaraeon, corff llywodraethu, grŵp cymunedol neu ysgol
- Neu efallai eich bod chi'n berchen ar gasgliad preifat ac eisiau cefnogaeth ar sut i'w ddatblygu a gofalu amdano

Mae hefyd yn berthnasol i ystod o unigolion a mudiadau eraill nad ydyn nhw'n gyfrifol yn uniongyrchol am dreftadaeth chwaraeon, ond sydd â rôl bwysig i'w chwarae wrth ddatblygu a darparu:

- y rhai sydd â diddordeb mewn deall a rhannu treftadaeth ddiwylliannol Cymru a dod o hyd i gyfleoedd i wneud hynny trwy dreftadaeth chwaraeon
- y rhai sydd â diddordeb yn y modd y gall treftadaeth chwaraeon adrodd straeon heb eu dweud neu straeon cudd, a dyrchafu straeon a anwybyddwyd o'r blaen
- y rhai sy'n gyfrifol am ddarparu agendâu ehangach yn strategol neu'n ymarferol y gellir eu cefnogi gan dreftadaeth chwaraeon – iechyd a lles, cyfranogiad chwaraeon, addysg a thwristiaeth, er enghraifft
- ac, yn hollbwysig, cefnogwyr a chefnogwyr chwaraeon!

SUT Y CYFLWYNIR Y FFRAMWAITH?

Ariannu, rheoli a chyflawni'r fframwaith:

- ***Sporting Heritage*** bydd y mudiad arweiniol gan yrru ymlaen â chyflawni'r Fframwaith
- Mae gan ***Sporting Heritage*** arbenigedd mewn cefnogi'r rhai sy'n berchen ar gasgliadau chwaraeon, yn eu rheoli neu'n gweithio gyda nhw ledled y DU, ac fe'i gydnabyddir fel y mudiad cefnogi ar gyfer y sector.
- Bydd ***Sporting Heritage*** yn gweithio i ysgogi buddsoddiad i feithrin gallu a sicrhau y gallwn ddarparu adnoddau ar gyfer cyflwyno'r Fframwaith

Creu cyfeiriad strategol:

- Yn y cyfamser, sefydlir rhwydwaith ehangach, cynhwysol i gynnwys mudiadau ac unigolion o bob rhan o Gymru i gyfrannu at gyflawni'r Fframwaith
- Bydd y Rhwydwaith hwn yn dod yn llais y Fframwaith ac yn adlewyrchu materion allweddol, cyfleoedd, bygythiadau a gwendidau wrth i'r Fframwaith gael ei gyflawni

Dull cydweithredol:

- Bydd ***Sporting Heritage*** yn gweithio i sicrhau bod y rhwydwaith yn cynnwys ystod eang o bartneriaid ac unigolion, gan adlewyrchu treftadaeth chwaraeon Cymru a'r agendâu y mae treftadaeth chwaraeon yn ymateb iddynt
- Trwy wneud hynny, bydd dull ymgynghorol a chydweithredol parhaus o gyflawni'r Fframwaith

ASTUDIAETH ACHOS:
DATHLU TREFTADAETH CHWARAEON CYMRU

Mae Oriel Anfarwolion Chwaraeon Cymru yn fudiad elusennol dan gadeiryddiaeth Laura McAllister gyda Lynn Davies yn Llywydd. Daeth i fodolaeth yn yr 80au ac mae wedi hyrwyddo llwyddiant dynion a menywod o Gymru, yn gorfforol abl ac yn anabl, trwy arddangosfeydd ac, ers 1990, cinio blynyddol 'Rhestr Anrhydedd'.

Mae amddiffyn hanes cyfoethog chwaraeon Cymru wrth wraidd yr hyn y mae'r Oriel Anfarwolion Chwaraeon Cymru yn ei gwneud ac mae'r ciniawau blynyddol bob amser yn denu niferoedd mawr. Cyn-COVID, yn ystod y cinio olaf yn Stadiwm Dinas Caerdydd yn 2019, roedd Ryan Giggs ac enillydd medal arian Olympaidd dwbl Jazz Carlin wedi ymuno â'r 'Rhestr Anrhydedd'. Bellach mae 152 o athletwyr wedi'u cynnwys ar y gofrestr sy'n cynrychioli 30 o wahanol chwaraeon.

Wedi'i hariannu ei hun, mae Oriel Anfarwolion Chwaraeon Cymru wedi ennyn diddordeb, momentwm ac wedi ehangu'r ymwybyddiaeth o chwaraeon Cymru. Trwy'r 'Rhestr Anrhydedd' mae wedi creu rhestr o fawrion sy'n anrhydeddu ac yn arddangos gweithredoedd gwych cymaint o athletwyr o Gymru.

Bwriad digwyddiad ac amcanion Oriel Anfarwolion Chwaraeon Cymru yw ysbrydoli cenedlaethau'r dyfodol, drwy ddathlu llwyddiannau'r gorffennol, gyda nod hirdymor o greu gofod arddangos parhaol.

EIN GWELEDIGAETH

CREU FFRAMWAITH CADARN A STRATEGOL SY'N CANIATÁU I DREFTADAETH CHWARAEON GYFOETHOG, AMRYWIOL AC YSBRYDOLEDIG CYMRU GAEL EI DEALL, EI DIOGELU A'I DATHLU'N WELL AR GYFER CENEDLAETHAU'R PRESENNOL A'R DYFODOL

MAE NODAU ALLWEDDOL Y FFRAMWAITH:

1 Yn rhannu a dathlu sut mae treftadaeth chwaraeon yn cyfrannu at falchder a threftadaeth ddiwylliannol y genedl

2 Yn deall arwyddocâd a pherthnasedd treftadaeth chwaraeon Cymru trwy ddull cyfranogol

3 Yn cefnogi cadwraeth gorfforol a digidol treftadaeth chwaraeon Cymru

4 Yn sicrhau hygyrchedd eang i dreftadaeth chwaraeon amrywiol ledled Cymru

5 Yn meithrin gallu a gwytnwch tymor hir yn y sector treftadaeth chwaraeon yng Nghymru

MAE'R FFRAMWAITH YN GOSOD CYNULLEIDFAOEDD A DULL CYD-GURADU, CYFRANOGOL YN GANOLOG IDDO

ASTUDIAETH ACHOS: CYNYDDU'R DEALLTWRIAETH O DDIWYLLIANT CYMRU TRWY CHWARAEON

Yn y cyfnod yn arwain at Gemau Cymhwysol Ewrop 2019, cyflwynodd Amgueddfa Genedlaethol Cymru, mewn partneriaeth â Chymdeithas Bêl-droed Cymru (CBDC), ac mewn cydweithrediad â'u partneriaid swyddogol JD ac adidas, arddangosfa 'pop-up' *The Art of the Wales Shirt - Celf Crys Cymru* wedi'i guradu gan Neal Heard a Simon Shakeshaft.

Roedd yr arddangosfa'n cynnwys 28 o grysau Cymru a wisgwyd mewn gemau, yn dathlu dros 60 mlynedd o bêl-droed Cymru, gan gynnwys Len Allchurch, Terry Yorath, Ian Rush a Jayne Ludlow. Datgelwyd cit newydd Cymru, a ysbrydolwyd gan darian Owain Glyndŵr, yn yr arddangosfa hefyd.

Nod yr arddangosfa oedd dangos pa mor ganolog yw pêl-droed i ddiwylliant Cymru ac ennyn atgofion chwaraewyr a gemau eiconig. Anelwyd y cynnwys at gefnogwyr Cymru yn y cyfnod cyn ac yn ystod y Gemau Cymhwysol. Denwyd cynulleidfa newydd i Sain Ffagan, gyda llawer o gefnogwyr yn dod i'r arddangosfa yn gwisgo eu crys hanesyddol Cymru eu hunain, cyn mynd adref, neu i'r dafarn, i weld Cymru'n chwarae ac yn y pen draw yn ymgymhwyso yn Stadiwm Dinas Caerdydd.

Dysgodd yr amgueddfa fod diddordeb enfawr yn hanes tîm Pêl-droed Cenedlaethol Cymru a all ysbrydoli diddordeb yn hanes Cymru yn fwy cyffredinol. Fe wnaethant hefyd ddysgu bod rhaglennu arddangosfeydd 'pop-up' yn gyflym i alinio â dyddiadau a gosodiadau chwaraeon allweddol yn creu cyffro go iawn am arddangosfa ac yn llwyfan gwych i greu cyhoeddusrwydd a marchnata i'r holl bartneriaid. Roedd yr arddangosfa yn hynod boblogaidd yn yr amgueddfa ac fe'i defnyddiwyd hefyd gan CBDC fel platfform ar gyfer digwyddiadau gyda chefnogwyr, i ffilmio eitemau ar gyfer sianel CBDC, ac amryw o lansiadau yn ystod Gemau Cymhwysol Ewrop.

Bwriad yr arddangosfa 'pop-up', oedd targedu cefnogwyr a fyddai'n dilyn taith tîm Cymru drwy'r gemau rhagbrofol. Fe helpodd i greu cysylltiad ym meddyliau ymwelwyr a chefnogwyr pêl-droed rhwng Amgueddfa Hanes Cenedlaethol Sain Ffagan â thîm Pêl-droed Cymru. Cafodd effaith enfawr ar yr amgueddfa ac ar y cynulleidfaoedd a gymerodd ran mewn ystod eang o wahanol ffyrdd.

MAE'R EGWYDDORION CANLYNOL YN ARWAIN Y FFRAMWAITH...

1 – Mae treftadaeth chwaraeon yn rhan hanfodol o ddiwylliant Cymru, yn creu cymunedau ffyniannus ac yn adlewyrchu treftadaeth gyfoethog ac amrywiol Cymru

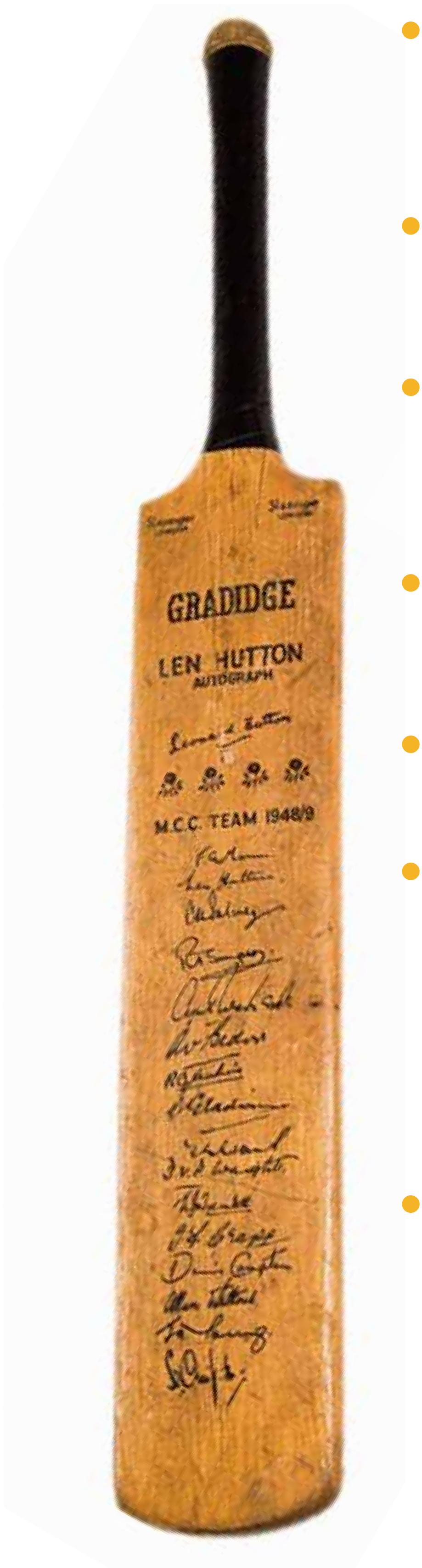

- Mae Cymru yn genedl unigryw a bywiog gyda threftadaeth a thraddodiad cyfoethog ac amrywiol sy'n cyfleu ymdeimlad cryf o hunan a hunaniaeth y gellir eu gweld trwy dreftadaeth chwaraeon
- Mae Cymru a'i phobl yn parchu, amddiffyn a dathlu'r dreftadaeth chwaraeon hon, gan gydnabod y berthynas glir rhwng y gorffennol, y presennol a'r dyfodol
- Mae treftadaeth chwaraeon Cymru yn hanfodol i hunaniaeth y genedl, ac yn aml, chwaraeon sy'n diffinio datblygiad y cymunedau lleol, hunaniaeth bersonol a'r ymdeimlad o hunan, a welwn yng Nghymru heddiw
- Mae treftadaeth chwaraeon yn galluogi gweithgaredd diwylliannol ffyniannus ac yn cefnogi cymunedau cydlynol, a bydd y Fframwaith yn cefnogi gwell dealltwriaeth a rhannu o hyn
- Trwy ddull tymor hir, bydd rhaglen wydn a chynaliadwy o gefnogaeth yn amddiffyn a rhannu casgliadau ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol
- Bydd hanesion a oedd yn draddodiadol wedi cael eu hanwybyddu gan y cofnod treftadaeth ffurfiol, er enghraifft hanesion diwylliannau du, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig, treftadaeth anabledd, treftadaeth menywod, treftadaeth niwrowahanol, a threftadaeth LHDTQRA+, yn cael eu datgelu, eu rhannu, eu dathlu a'u cydnabod am y rôl hanfodol y maent yn eu chwarae yn stori treftadaeth ddiwylliannol Cymru
- Mae'r straeon a adroddir yn ymwneud â darparu a datblygu chwaraeon gan gynnwys mabolgampwyr elitaidd ac amatur, y gwirfoddolwyr a'r gweithlu sy'n gwneud gweithgaredd chwaraeon yn bosibl, y rhai sydd ag ymgysylltiad ehangach fel gwyddonwyr chwaraeon, tai ffasiwn, a chrewyr stadia, a'r rhai sy'n gyfrifol am greu a datblygu offer a dylunio cynhyrchion

2 – Dathlu'r gorffennol, ysbrydoli'r dyfodol

- Mae treftadaeth chwaraeon Cymru yn ganolog i'r naratif o sut mae chwaraeon wedi datblygu, eu heffaith ar agendâu ehangach, a'r rôl y mae'n rhaid i chwaraeon eu chwarae yng nghyd-destun diwylliant a balchder Cymru

- Mae chwaraeon yn adrodd hanes mewnfudo, hawliau menywod, datblygiad gwyddonol, a phynciau di-ri eraill sy'n ymwneud â'r cymunedau ac unigolion yng Nghymru mewn ffordd nad oes unrhyw bwnc arall yn ei wneud – bydd y Fframwaith yn darparu cyfleoedd sy'n dathlu hyn

- Mae gwerth y casgliadau hyn yn cael ei ddal nid yn ei effaith ariannol, ond yn y naratif maen nhw'n ei ddweud sy'n darparu ysbrydoliaeth a dealltwriaeth o ddiwylliant, cymunedau ac unigolion Cymru

- Trwy sicrhau bod treftadaeth chwaraeon yn cael ei diffinio trwy ei pherthynas â threftadaeth ehangach a datblygiad hanesyddol, byddwn yn dangos y gall treftadaeth chwaraeon apelio at gynulleidfaoedd waeth beth fo'u diddordeb mewn chwaraeon

- Mae dealltwriaeth a gwerthfawrogiad llawn o'r dreftadaeth hon yn ysbrydoliaeth hanfodol i genedlaethau'r presennol a'r dyfodol a byddwn yn gweithio i wireddi hyn trwy gyflawni'r Fframwaith

3 – Mae'r gweithlu treftadaeth chwaraeon yn hanfodol i lwyddiant y Fframwaith

- Mae llawer o gasgliadau yn cael eu cadw y tu allan i ofodau treftadaeth gyhoeddus - bydd y Fframwaith yn darparu cefnogaeth a chyngor i'r unigolion a'r mudiadau hyn ar sut i reoli a gofalu am gasgliadau
- Mae'r arbenigedd sy'n ymwneud â threftadaeth chwaraeon yn aml hefyd i'w weld y tu allan i leoliadau treftadaeth gyhoeddus – bydd y Fframwaith yn darparu mecanweithiau i'r arbenigedd hwn gael ei werthfawrogi a'i rannu
- Mae amgueddfeydd, archifau a lleoliadau treftadaeth eraill yn hanfodol wrth rannu treftadaeth chwaraeon – bydd y Fframwaith yn sicrhau bod eu gweithlu a'u gwirfoddolwyr yn deall y sector ac yn gallu cyrchu hyfforddiant a chefnogaeth
- Rhaid i lwybrau mynediad at dreftadaeth chwaraeon fod mor amrywiol â'r casgliadau y maent yn eu cynrychioli – bydd y Fframwaith yn agor llwybrau newydd i wirfoddoli a chyfleoedd gyrfa

4 – Mae gan dreftadaeth chwaraeon rôl bwerus i'w chwarae ar agendâu ehangach

MAE TREFTADAETH CHWARAEON YN GWNEUD GWAHANIAETH I FYWYDAU POBL A CHYMUNEDAU LEDLED CYMRU TRWY

- ysbrydoli plant a phobl ifanc i gymryd rhan mewn addysg
- cynyddu darpariaeth dysgu anffurfiol
- cynyddu cynigion twristiaeth
- dathlu a rhannu treftadaeth amrywiol
- darparu cyfleoedd ar gyfer cynyddu iechyd meddwl da
- sicrhau bod treftadaeth chwaraeon yn gynrychioliadol ac yn berthnasol
- helpu'r genedl ddod yn ei hôl yn dalog o Covid 19
- cynyddu cyfranogiad mewn chwaraeon
- cynnig cyfleoedd cyflogaeth newydd
- darparu llwybrau newydd i gael mynediad at dreftadaeth

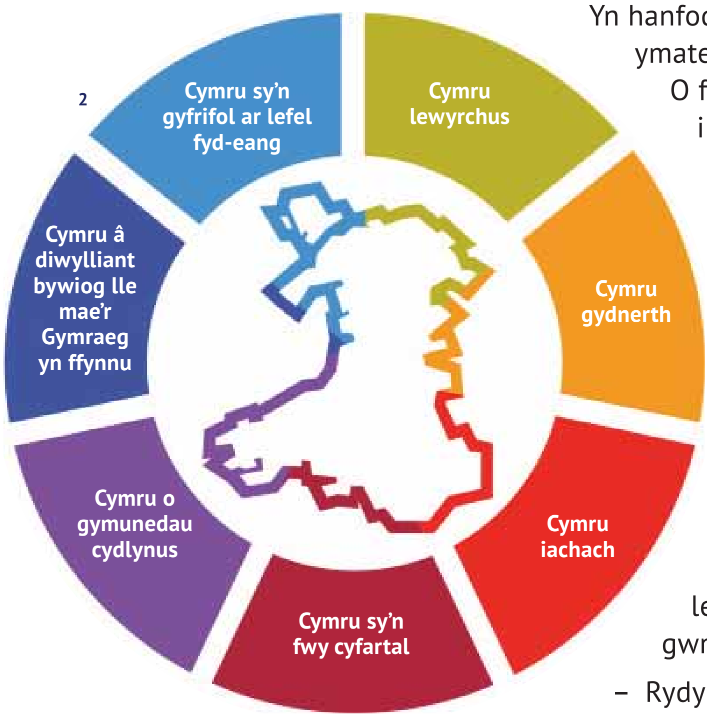

Yn hanfodol i hyn mae sut mae treftadaeth chwaraeon yn ymateb i Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol 2015. O fewn y Ddeddf, mae 7 nod llesiant cysylltiedig i Gymru. Dyma nhw:

- **Cymru lewyrchus**
- **Cymru gydnerth**
- **Cymru iachach**
- **Cymru sy'n fwy cyfartal**
- **Cymru o gymunedau cydlynus**
- **Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu**
- **Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang**

– Nod y Ddeddf yw sicrhau bod gan genedlaethau'r dyfodol yr un ansawdd bywyd o leiaf ag sydd gennym ni nawr ac yn paratoi ar gyfer gwneud penderfyniadau'n well

– Rydym yn gweithio i sicrhau bod y Fframwaith yn ymateb i'r Ddeddf yn y ffyrdd a ganlyn:

NOD LLESIANT	MAE'R FFRAMWAITH YN YMATEB I HYN TRWY:
CYMRU LEWYRCHUS	deall, creu a darparu cyfleoedd newydd a dychmygus i dreftadaeth chwaraeon gynyddu twf economaidd a thwristiaeth creu sector treftadaeth chwaraeon bywiog a gweithlu cysylltiedig
CYMRU GYDNERTH	deall, rhannu a dathlu'r amgylcheddau treftadaeth chwaraeon, adeiladau, stadia a thirweddau sy'n ganolog i stori Cymru
CYMRU IACHACH	dangos a gorfodi rôl treftadaeth chwaraeon ar gynyddu lles meddyliol a chorfforol y genedl trwy allbynnau iechyd ac addysg, cyfranogiad mewn chwaraeon a mynediad treftadaeth
CYMRU SY'N FWY CYFARTAL	sicrhau bod treftadaeth chwaraeon yn cael ei chynhyrchu mewn ffordd gydweithredol, gyd-gyfranogol, a'i bod yn gynrychioliadol o'r boblogaeth gyfan, gan godi lleisiau a guddiwyd ac a anwybyddwyd yn flaenorol
CYMRU O GYMUNEDAU CYDLYNUS	sicrhau bod y straeon treftadaeth chwaraeon o gymunedau amrywiol yn cael eu cydnabod, eu rhannu a'u bod ar gael i'r cyhoedd gwell dealltwriaeth a thystiolaeth o rôl treftadaeth chwaraeon wrth greu cymunedau cydnerth, cydlynol
CYMRU Â DIWYLLIANT BYWIOG LLE MAE'R GYMRAEG YN FFYNNU	sicrhau bod treftadaeth chwaraeon gyfoethog ac amrywiol yn cael ei gwarchod a'i rhannu, a bod y gweithgaredd hwnnw'n dathlu ac yn cyfrannu at wybodaeth a defnydd o'r iaith Gymraeg
CYMRU SY'N GYFRIFOL AR LEFEL FYD-EANG	cefnogi cysylltiadau byd-eang rhwng treftadaeth chwaraeon yng Nghymru a chenhedloedd eraill

– Yr un mor bwysig yw sut mae'r Fframwaith yn ymateb i ystod o feysydd hanfodol eraill:

Beth yw'r maes rydyn ni'n ymateb iddo?	Mae'r Fframwaith yn ymateb i hyn trwy:
Yr Adolygiad Arbenigol o Ddarpariaeth Amgueddfeydd Lleol Cymru 2015[3]	creu dull cydgysylltiedig i amgueddfeydd gymryd rhan mewn ystod o weithgareddau ymarferol a datblygiadol, trwy ddull partneriaeth gynhwysol gyda phartneriaid treftadaeth a chymunedol ehangach eraill sicrhau bod amgueddfeydd yn gallu cydnabod arwyddocâd eu treftadaeth chwaraeon a datblygu partneriaethau perthnasol i gydnabod a llenwi bwlch casgliadau sicrhau bod amgueddfeydd yn deall gwytnwch a pherthnasedd eu casgliadau treftadaeth chwaraeon a sut y gall hyn gefnogi mynediad cynyddol i dreftadaeth, amrywiaeth o fewn eu gweithlu, a gwytnwch economaidd
Dadwladychu casgliadau[4]	cefnogi'r sector treftadaeth chwaraeon i fynd i'r afael â'r heriau o ddadwladychu casgliadau gyda chymunedau sy'n berthnasol ledled Cymru darparu hyfforddiant a chefnogaeth i nodi casgliadau sy'n gysylltiedig ag ymddygiad ymosodol trefedigaethol a'r fasnach gaethweision drawsatlantig nodi casgliadau hiliol a'u labelu felly, a sicrhau nad yw'r cynnwys yn cynnwys geiriau hiliol sensitif, neu ddisgrifiadau o bobl dduon sy'n amhriodol ymrwymo i adolygu'r iaith a ddefnyddiwn i sicrhau ei bod yn adlewyrchu'r defnydd cyfredol gorau
Canllawiau polisi a ysgogir gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru[5]	adlewyrchu eu nod strategol allweddol i wneud diwylliant a threftadaeth Cymru yn hygyrch i bawb eu dysgu, ymchwilio iddynt a'u mwynhau trwy dreftadaeth chwaraeon
Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020 – 2024[6]	gweithio i gael gwared ar anghydraddoldebau sy'n bodoli ar hyn o bryd o fewn casgliadau treftadaeth chwaraeon, mynediad a'i wirfoddoli / gweithlu o ran hil, cyfeiriadedd rhywiol, anabledd, niwrowahaniaeth, cefndir economaidd gosod y rhai sydd â nodweddion gwarchodedig ar flaen y gad o ran datblygu a darparu treftadaeth chwaraeon yng Nghymru cefnogi dileu gwahaniaethu, casineb, cam-drin ac aflonyddu trwy gyd-destun treftadaeth chwaraeon cynyddu mynediad at weithlu treftadaeth chwaraeon a chyfleoedd gwirfoddoli trwy gael gwared â'r rhwystrau ac anghydraddoldebau

Beth yw'r maes rydyn ni'n ymateb iddo?	Mae'r Fframwaith yn ymateb i hyn trwy:
Ymgyrch Mae Bywydau Du O Bwys ac arallgyfeirio treftadaeth a'r sector treftadaeth	codi lleisiau pobl dduon a chymunedau duon trwy dreftadaeth chwaraeon ar draws y Fframwaith codi lleisiau pob cymuned o leiafrifoedd ethnig ledled Cymru o fewn casgliadau treftadaeth chwaraeon, mynediad a gweithlu sicrhau bod cymunedau du, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig yn cael eu cynrychioli ar draws darpariaeth treftadaeth chwaraeon ac o fewn y gweithlu
Cwricwlwm Cenedlaethol Newydd i Gymru[7]	sicrhau bod treftadaeth chwaraeon a chasgliadau treftadaeth chwaraeon yn cael eu hystyried yn hanfodol i gyflawni'r cwricwlwm cenedlaethol newydd, ar draws y pwnc
Fframwaith Gweithredu ar anabledd: yr hawl i fyw'n annibynnol[8] a'r mudiad niwrowahanol	cael gwared â'r rhwystrau corfforol sy'n atal mynediad at weithgaredd treftadaeth chwaraeon a'r gwirfoddolwr / gweithlu cael gwared â'r rhwystrau ehangach sy'n atal mynediad at weithgaredd treftadaeth chwaraeon a'r gwirfoddolwr / gweithlu sicrhau bod pobl anabl a niwrowahanol yn cael eu cynrychioli trwy gasgliadau a naratif treftadaeth chwaraeon sicrhau bod pobl anabl a niwrowahanol yn cael eu cynrychioli ar draws y gweithlu treftadaeth chwaraeon
Yr ymgyrch LHDTQRA+ a pholisi perthnasol[9]	sicrhau bod treftadaeth chwaraeon LHDTQRA+ yn ganolog i naratif treftadaeth chwaraeon yng Nghymru sicrhau bod y gweithlu a'r gweithlu gwirfoddol yn adlewyrchu'r gymuned LHDTQRA+
Strategaeth Chwaraeon Cymru[10]	sicrhau bod mwy o bobl yn cael eu cysylltu trwy chwaraeon ac yn cymryd rhan weithredol mewn gweithgaredd chwaraeon sicrhau bod buddion chwaraeon yn cael eu hadlewyrchu trwy dreftadaeth chwaraeon
Darpariaeth ddigidol a mynediad[11]	sicrhau bod casgliadau treftadaeth chwaraeon, lle bo hynny'n bosibl, ar gael ar-lein ac yn hygyrch darparu arddangosfeydd a darpariaeth ddigidol ar-lein i gynyddu ymwybyddiaeth o dreftadaeth chwaraeon yng Nghymru a chreu mynediad ehangach i'r dreftadaeth honno cefnogi hyfforddiant a darpariaeth ddigidol

Beth yw'r maes rydyn ni'n ymateb iddo?	Mae'r Fframwaith yn ymateb i hyn trwy:
Y goblygiadau sy'n dod i'r amlwg o adael yr Undeb Ewropeaidd	monitro effaith gadael yr UE a myfyrio ar anghenion y Fframwaith i ymateb drwyddi draw
Strategaethau a blaenoriaethau Cyrff Llywodraethu Chwaraeon	gweithio gyda Chwaraeon Cymru a Chyrff Llywodraethu Cenedlaethol Chwaraeon (CLlCCh) ledled Cymru i gynyddu ymwybyddiaeth o sut mae treftadaeth chwaraeon yn cyflawni yn erbyn eu strategaethau presennol, ac i lywio datblygiad a darpariaeth yn y dyfodol
Newidiadau tymor hir i gymdeithas a achosir gan COVID[12]	ymateb i anghenion cymunedau ledled Cymru o ganlyniad uniongyrchol i Covid 19 - er enghraifft cynyddu mynediad digidol, cefnogi mynediad cartref gofal i weithgaredd atgofion, cefnogi ymdeimlad cynyddol o gymuned a lles, darparu mwy o gefnogaeth i allbynnau iechyd a lles, alinio treftadaeth chwaraeon i'r diddordeb cynyddol mewn gweithgaredd corfforol ymateb i ddiddordeb cynyddol y cyhoedd mewn treftadaeth chwaraeon
Ymateb i newidiadau a wnaed o ganlyniad i etholiadau 2021 a'r dogfennau cyhoeddedig Mehefin 2021	asesu unrhyw newidiadau i bolisi a ffocws yng Nghymru o ganlyniad i etholiadau 2021, neu o ganlyniad uniongyrchol i Covid neu Brexit, a mynd i'r afael â'r newidiadau hyn o fewn y Fframwaith

ASTUDIAETH ACHOS: AMGUEDDFA BÊL-DROED I GYMRU

Roedd y llif o falchder cenedlaethol grymus yn dilyn llwyddiant annisgwyl y tîm dynion cenedlaethol wrth gyrraedd rownd gynderfynol Pencampwriaeth Ewrop 2016, yn ysgogiad i Lywodraeth Cymru edrych ar anghenion treftadaeth chwaraeon yn gyffredinol ac yn benodol ar y posibilrwydd o greu amgueddfa bêl-droed. Argymhellodd yr astudiaeth ddichonoldeb ddilynol y dylid sefydlu amgueddfa o'r fath yng Nghymru ac y dylid ei lleoli yn Amgueddfa Wrecsam.

Mae gan yr amgueddfa ran allweddol i'w chwarae mewn adfywio trefol, gan gynnig cyfleoedd cyflogaeth a gwirfoddoli ac annog dysgu gydol oes, ar yr un pryd â chyflawni yn erbyn y 7 nod llesiant. Bydd yr amgueddfa'n defnyddio apêl eang pêl-droed i arallgyfeirio ei chynulleidfaoedd ymhellach a helpu i hyrwyddo a gwarchod hanes Cymru. Yn ganolog i nodau'r amgueddfa mae adrodd straeon cymunedau a straeon amrywiol a guddiwyd eisoes o'r cofnod cyhoeddus.

Bydd yr amgueddfa hefyd yn helpu gwella barn pobl o Wrecsam a gwneud cyfraniad economaidd sylweddol i'r dref a'r fwrdeistref sirol.

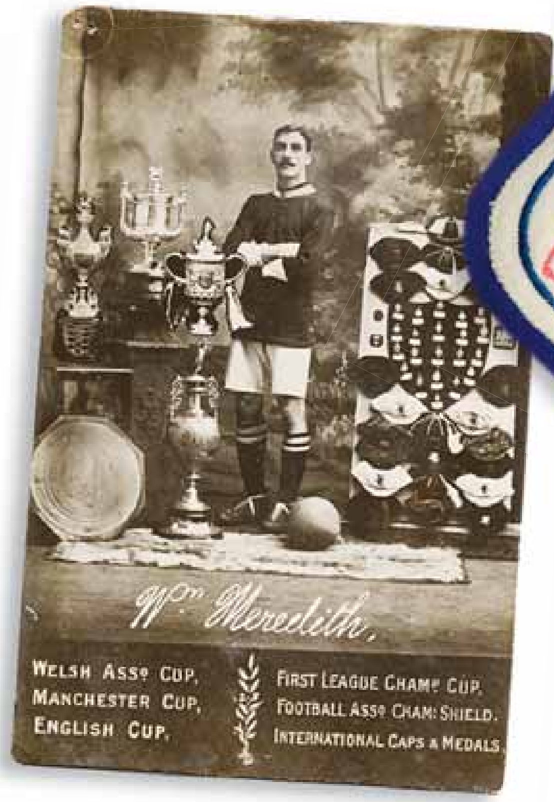

FFRAMWAITH CENEDLAETHOL I DREFTADAETH CHWARAEON YNG NGHYMRU

CYNLLUN CYFLAWNI

1 BYDDWN YN GALLUOGI RHANNU A DATHLU RÔL TREFTADAETH CHWARAEON WRTH GYFRANNU AT FALCHDER A THREFTADAETH DDIWYLLIANNOL Y GENEDL

Beth yw ein nod?	Sut olwg fydd ar lwyddiant?	Beth fyddwn ni'n ei wneud i sicrhau llwyddiant?
Byddwn yn cynyddu dealltwriaeth a gwybodaeth o rôl a gwerth casgliadau treftadaeth chwaraeon Cymru, trwy amrywiaeth o gyfleoedd dathlu a rhannu	**Byddwn wedi sicrhau bod y naratifau a'r dreftadaeth sy'n adrodd stori treftadaeth chwaraeon Cymru, yn amrywiol ac yn gynrychioliadol, wedi'u creu mewn ffordd gyfranogol, a'u rhannu'n eang** **I gyflawni hyn:** Rydyn ni'n rhannu ac yn dathlu treftadaeth chwaraeon Cymru trwy'r iaith Gymraeg Byddwn yn deall yn well y straeon sy'n cael eu hadlewyrchu trwy gasgliadau treftadaeth chwaraeon Byddwn yn deall yn well y straeon sy'n cael eu hanwybyddu trwy gasgliadau treftadaeth chwaraeon, ac yn defnyddio ein strategaeth i gynnwys a rhannu'r straeon hyn Byddwn yn gweithio i gefnogi treftadaeth chwaraeon ar lefel gymunedol a chynyddu gwybodaeth a dealltwriaeth o'r dreftadaeth a'r straeon a gedwir yn ein cymunedau lleol Bydd gennym strategaeth farchnata, cyfathrebu a chysylltiadau cyhoeddus clir a strategol i gefnogi rhannu a dathlu gweithgaredd treftadaeth chwaraeon yng Nghymru sy'n gynhwysol ac amrywiol yn ei dull Byddwn yn gweithredu ystod o fecanweithiau i rannu casgliadau treftadaeth chwaraeon a'u straeon yn eang	Byddwn yn cynyddu ymwybyddiaeth o hyfforddiant, cymorth a darpariaeth Sporting Heritage presennol a dyfodol, (lle bynnag y bo modd drwy gyfrwng dwyieithog a thechnoleg hygyrch), a mynediad iddynt, erbyn diwedd 2023 Byddwn yn defnyddio ymgyrch Diwrnod Treftadaeth Chwaraeon Cenedlaethol llwyddiannus ***Sporting Heritage*** i annog unigolion a mudiadau i rannu eu treftadaeth chwaraeon, erbyn diwedd 2022 a chynyddu drwy gydol darpariaeth y Fframwaith hyd at 2025 Byddwn yn gweithio gyda mudiadau partner, cynrychiolwyr cymunedol, ac unigolion y tu allan i'r sector treftadaeth i ddeall ffyrdd newydd o rannu treftadaeth chwaraeon, a chynyddu cyfleoedd i ddysgu am gasgliadau sydd eisoes wedi'u cuddio a'u hanwybyddu erbyn diwedd 2024 Byddwn yn gweithio gyda'r wasg genedlaethol, leol i gynyddu ymwybyddiaeth o dreftadaeth chwaraeon, a mynediad ati, gan ddechrau ganol 2023 Byddwn yn defnyddio rhaglen Grant Cymunedol ***Sporting Heritage*** i gefnogi gweithgareddau ledled Cymru, gan gynyddu buddsoddiad yn y rhaglen a chaniatáu i brosiectau treftadaeth chwaraeon newydd a phresennol ddatblygu erbyn diwedd 2023 Byddwn yn defnyddio gwybodaeth a gallu ***Sporting Heritage*** i greu podlediadau a ffilmiau sy'n tynnu sylw at ystod amrywiol o dreftadaeth chwaraeon ledled Cymru erbyn diwedd 2023. Bydd hyn yn cefnogi trafodaethau ynghylch pa dreftadaeth sy'n cael ei hanwybyddu ar hyn o bryd, sut y gellir cywiro hyn, a beth fyddai'r effaith Byddwn yn creu strategaeth farchnata a chysylltiadau cyhoeddus i gefnogi rhannu gwybodaeth yn lleol, yn rhanbarthol ac yn genedlaethol, ac i sicrhau dathliad cyson a chynyddol o gasgliadau treftadaeth chwaraeon yng Nghymru erbyn diwedd 2022 a'u cyflwyno hyd at 2025 Byddwn yn creu astudiaethau achos effaith allweddol ac yn dangos yn glir effaith treftadaeth chwaraeon ar draws ystod o feysydd allbwn erbyn diwedd 2023 ac yn parhau i dyfu'r banc hwn hyd at 2025

Beth yw ein nod?	Sut olwg fydd ar lwyddiant?	Beth fyddwn ni'n ei wneud i sicrhau llwyddiant?
Byddwn yn dathlu ac yn rhannu treftadaeth chwaraeon detholiad o unigolion o bob rhan o Gymru gyda gwahanol straeon i'w hadrodd i ddangos amrywiaeth ac effaith y straeon	**Byddwn yn sefydlu nifer o Lysgenhadon Treftadaeth Chwaraeon Cymru sy'n taflu goleuni ar dreftadaeth chwaraeon, ei heffaith, cyfleoedd, perthnasedd, amrywiaeth a phwysigrwydd** **I gyflawni hyn:** Byddwn yn creu perthnasoedd a phartneriaethau gyda nifer o wahanol unigolion o'r byd chwaraeon o bob rhan o Gymru y mae'r panel yn teimlo sy'n cynrychioli treftadaeth chwaraeon amrywiol Cymru Byddwn yn gweithio gyda'r unigolion i'w neilltuo i elfennau o gyflawni'r Fframwaith y maent yn teimlo'n gyffyrddus â hwy Byddwn yn gweithio gyda'r unigolion i ddatblygu cyfleoedd i rannu eu straeon a thrafod a dathlu treftadaeth chwaraeon, ond hefyd yn defnyddio'r cyfleoedd hyn i drafod treftadaeth a anwybyddir a phwysigrwydd casgliadau nad ydynt yn cael eu rhannu ar hyn o bryd	Byddwn yn chwilio am unigolion chwaraeon Cymru sy'n gweld eu nodau'n cael eu hadlewyrchu yn y Fframwaith ac a hoffai ein helpu i'w gyflawni'n llwyddiannus erbyn diwedd 2022 Byddwn yn creu astudiaethau achos, podlediadau, a ffilmiau gyda'r llysgenhadon lle byddant yn trafod eu treftadaeth eu hunain, ond hefyd yn trafod pwysigrwydd treftadaeth chwaraeon trwy gydol oes y Fframwaith erbyn diwedd 2023 Byddwn yn rhannu straeon trwy ffrydiau digidol ***Sporting Heritage*** a rhai ein partneriaid erbyn diwedd 2023
Byddwn yn datblygu dealltwriaeth glir o gyfleoedd i rannu, dathlu a chynyddu cyfranogiad mewn treftadaeth chwaraeon a mynediad iddi	**Bydd gennym gyfleoedd ymgysylltu cyson priodol sy'n dathlu treftadaeth chwaraeon berthnasol ac amrywiol Cymru** **I gyflawni hyn:** Byddwn yn deall y cyfleoedd cyfoethog ac amrywiol sy'n cysylltu â threftadaeth chwaraeon yng Nghymru ac yn defnyddio'r rhain i rannu ein straeon Byddwn yn gweithio gyda mudiadau partner i gefnogi eu dealltwriaeth o berthynas treftadaeth chwaraeon â'u gweithgaredd, er mwyn caniatáu iddynt gefnogi a rhannu'r dreftadaeth hon	Byddwn yn gweithio gyda'n partneriaid a'r cyhoedd i greu calendr o ddigwyddiadau blynyddol ac am unwaith yn unig a fydd yn caniatáu cynllunio dathliadau treftadaeth chwaraeon a rhannu gwybodaeth, yn gysylltiedig ag ystod eang o agendâu, erbyn diwedd 2022, a thyfu hyn hyd at 2025 Byddwn yn sefydlu digwyddiadau, prosiectau ac ymgyrchoedd allweddol sy'n dathlu ac yn rhannu treftadaeth chwaraeon yn eang erbyn diwedd 2023 Byddwn yn sefydlu rhwydwaith o unigolion a mudiadau sydd â diddordeb ac yn darparu ystod amrywiol o gyfleoedd ymgysylltu a hyfforddi erbyn canol 2023

Beth yw ein nod?	Sut olwg fydd ar lwyddiant?	Beth fyddwn ni'n ei wneud i sicrhau llwyddiant?
Byddwn yn sicrhau bod rôl treftadaeth chwaraeon wrth gefnogi'r economi leol a chenedlaethol yn cael ei deall a'i hatgyfnerthu	**Byddwn yn deall sut mae gweithgaredd treftadaeth chwaraeon yn cynyddu gwytnwch economaidd lleol a chenedlaethol, ac yn defnyddio'r ddealltwriaeth hon i gynyddu adfywio trefol a gwledig** **I gyflawni hyn:** Byddwn yn diffinio'n glir sut a pham mae gweithgaredd treftadaeth chwaraeon yn cael effaith gadarnhaol ar flaenoriaethau economaidd lleol a chenedlaethol Byddwn yn deall y gwahanol effeithiau economaidd (er enghraifft adfywio trefol a thwristiaeth) ac yn cynyddu'r gallu i dreftadaeth chwaraeon ymateb yn lleol ac yn genedlaethol	Byddwn yn cynnal ymchwil sy'n dangos ac yn diffinio rôl treftadaeth chwaraeon i'r economi ar lefel leol a chenedlaethol erbyn diwedd 2023 Byddwn yn defnyddio'r ymchwil i fynegi effaith treftadaeth chwaraeon ar agendâu economaidd, gyda'r nod o ddenu cyllid ychwanegol i gefnogi twf y sector erbyn canol 2024 Byddwn yn cynyddu capasiti a gallu ar gyfer gweithgaredd treftadaeth chwaraeon ar lefel leol a chenedlaethol i ymateb i agendâu economaidd trwy'r rhaglen Grantiau Cymunedol Treftadaeth Chwaraeon er enghraifft, erbyn diwedd 2023

2 BYDDWN YN DEALL ARWYDDOCÂD A PHERTHNASEDD TREFTADAETH CHWARAEON CYMRU TRWY DDULL CYFRANOGOL

Beth yw ein nod?	Sut olwg fydd ar lwyddiant?	Beth fyddwn ni'n ei wneud i sicrhau llwyddiant?
Byddwn yn sefydlu'r Casgliad Sydd Ar Wasgar o Dreftadaeth Chwaraeon Cymru	**Byddwn yn sefydlu Casgliad Sydd Ar Wasgar diffiniedig a chydnabyddedig o Dreftadaeth Chwaraeon Cymru[13], wedi'i dynnu o'r casgliadau cyfoethog ac amrywiol sydd mewn perchnogaeth amrywiol ledled y wlad** **I gyflawni hyn:** Byddwn wedi diffinio arwyddocâd a pherthnasedd treftadaeth chwaraeon Cymru Byddwn wedi diffinio natur a dosbarthiad casgliadau Cymru Byddwn wedi gweithredu mecanweithiau clir i berchnogion y casgliadau sydd ar wasgar i gydweithredu, amddiffyn a rhannu treftadaeth chwaraeon Bydd gennym fecanwaith a phroses glir ar waith i gefnogi benthyciadau ar draws lleoliadau ac i gefnogi mynediad ehangach i dreftadaeth	Byddwn yn diffinio'r hyn a olygir wrth "arwyddocâd" a "pherthnasedd" mewn perthynas â threftadaeth chwaraeon Cymru erbyn canol 2022 Byddwn yn defnyddio pecynnau cymorth sy'n bodoli a fydd yn caniatáu i ni gyfeirio ac asesu arwyddocâd casgliadau treftadaeth chwaraeon a threftadaeth. Byddwn yn defnyddio'r rhain i gefnogi creu'r Casgliad Sydd Ar Wasgar o Dreftadaeth Chwaraeon Cymru erbyn canol 2024[14] Byddwn yn ymchwilio i'r modd y mae benthyciadau treftadaeth chwaraeon eisoes yn cael eu cefnogi ledled Cymru, a'r DU yn ehangach, ac yn defnyddio ein canfyddiadau i ddarparu arweiniad a chefnogaeth glir i gynyddu gweithgaredd benthyciadau, a fydd yn ei dro yn cynyddu nifer a math y naratifau treftadaeth chwaraeon cyhoeddus. erbyn canol 2023
Byddwn yn sefydlu cynllun ymchwil clir ar gyfer y Casgliad Sydd Ar Wasgar o Dreftadaeth Chwaraeon Cymru	**Byddwn yn creu strategaeth ymchwil ar gyfer treftadaeth chwaraeon Cymru. Byddwn yn sicrhau bod y strategaeth yn cydnabod pwysigrwydd ymchwil ar bob lefel o wirfoddoli a gweithgaredd ymchwil llai ffurfiol, i ymchwil academaidd a phartneriaethau â phrifysgolion a chyrff ymchwil ehangach** **I gyflawni hyn:** Byddwn yn sicrhau bod y sector yn cael ei werthfawrogi fel arbenigwr mewn ymchwil treftadaeth chwaraeon ac nad yw gweithgaredd ymchwil yn gyfyngedig i sefydliadau academaidd Byddwn yn cefnogi'r sector i gymryd rhan mewn ymchwil academaidd, er enghraifft cefnogi partneriaethau cydweithredol, a gwell dealltwriaeth o sut i greu prosiect ymchwil	Byddwn yn creu panel ymchwil ar gyfer treftadaeth chwaraeon Cymru erbyn diwedd 2022. Bydd y panel yn creu strategaeth ymchwil erbyn diwedd 2023 na ddylid canolbwyntio'n llwyr ar ymchwil ar lefel PhD, ond hefyd yn denu cyfleoedd ar gyfer ymchwil ar bob lefel, a thrwy bob prif gymeriad treftadaeth chwaraeon, gan gynnwys gwirfoddolwyr, a'r rhai sydd â phrofiad byw o dreftadaeth chwaraeon amrywiol Byddwn yn defnyddio'r strategaeth i ysgogi cyllid a buddsoddiad i gyflawni ei nodau a'i hamcanion erbyn diwedd 2024 Byddwn yn tynnu ar waith ***Sporting Heritage*** hyd yma yn y maes hwn i ddarparu hyfforddiant sy'n benodol i weithgaredd ymchwil i'r sector rhwng 2022 a 2025 Byddwn yn gweithio gyda phrifysgolion (y tu mewn a'r tu allan i Gymru) cyrff ymchwil a mudiadau eraill sydd â diddordeb mewn gweithgaredd ymchwil ar bob lefel (er enghraifft Cronfa Treftadaeth y Loteri Genedlaethol) i adeiladu ar y gwaith a gyflawnwyd eisoes gan ***Sporting Heritage*** wrth ddarparu rhaglenni ymchwil cydweithredol erbyn canol 2024

3 BYDDWN YN CEFNOGI CADWRAETH GORFFOROL A DIGIDOL TREFTADAETH CHWARAEON SY'N GYSYLLTIEDIG Â CHYMRU

Beth yw ein nod?	Sut olwg fydd ar lwyddiant?	Beth fyddwn ni'n ei wneud i sicrhau llwyddiant?
Bydd gennym ddealltwriaeth glir o'r casgliadau sy'n adrodd stori treftadaeth chwaraeon yng Nghymru, mecanweithiau ar waith sy'n cynyddu cynrychiolaeth gwahanol straeon, a chyfryngau ar gyfer rhannu treftadaeth yn y tymor hir	**Byddwn yn sicrhau bod treftadaeth chwaraeon Cymru, ei dehongliad a'i harddangosfa, yn hygyrch, yn amrywiol, yn gynhwysol ac yn gyfranogol** **I gyflawni hyn:** Byddwn yn gwybod ble mae casgliadau chwaraeon (neu'n gallu rhagweld ble y gellir dod o hyd iddynt), eu cyflwr, a'r straeon y maent yn eu hadrodd Byddwn yn gwybod pwy sy'n casglu treftadaeth chwaraeon, pam, a sut mae'n cael ei rhannu, neu'r rhesymau pam nad yw'n cael ei rhannu Byddwn yn gyfarwydd â'r bylchau sy'n bodoli yn stori treftadaeth chwaraeon Cymru, ac yn dechrau gweithredu rhaglenni i bontio'r bylchau hyn Byddwn yn deall sut yr ymdrinnir â chasglu cyfoes, a'r cyfleoedd i gynyddu a gwella'r arfer hwn Bydd gennym ddarlun clir o dreftadaeth chwaraeon Cymru i adeiladu arni ar gyfer y dyfodol Byddwn yn sicrhau bod darpariaeth ddigidol wrth wraidd casglu cwmpasu, rheoli casgliadau, a rhannu casgliadau	Byddwn yn cynnal cwmpasiad manwl o dreftadaeth chwaraeon diriaethol ac anghyffyrddadwy Cymru - math, cyflwr, perchnogaeth, risgiau posibl, a straeon a adroddir erbyn diwedd 2023 Byddwn yn sicrhau bod y cwmpas yn sail i berthnasedd ac arwyddocâd casgliadau ac yn dangos treftadaeth amrywiol casgliadau chwaraeon Cymru erbyn diwedd 2023 Byddwn yn defnyddio'r rhaglen gwmpasu i dynnu sylw at dreftadaeth a anwybyddwyd o'r blaen, ac yn cynnal darn o waith synhwyrol sy'n sefydlu manylion yr hyn sydd angen digwydd i sicrhau y gellir cynrychioli treftadaeth chwaraeon diriaethol ac anghyffyrddadwy wahanol ac amrywiol yn well erbyn diwedd 2023[15] Byddwn yn creu Llyfryddiaeth o chwaraeon Cymru erbyn canol 2024 Byddwn yn sefydlu sut y byddwn yn rhannu'r wybodaeth hon a'i storio'n gyhoeddus erbyn diwedd 2023, gan dynnu ar y Gronfa Ddata Casgliadau ***Sporting Heritage*** a Chasgliad y Werin Cymru Byddwn yn tynnu ar weithgaredd Treftadaeth Chwaraeon hyd yma a'r Pecyn Cymorth ***Sporting Heritage***, i gefnogi'r rhai heb brofiad blaenorol o reoli casgliadau i gadw cofnodion am eu casgliad erbyn canol 2023 Byddwn yn datblygu rhaglenni peilot digidol mewn cydweithrediad â phartneriaid allweddol a'r cyhoedd i rannu treftadaeth chwaraeon mewn ffyrdd newydd ac arloesol erbyn diwedd 2023 Byddwn yn diffinio'r hyn a olygir gan y term "Casglu Cyfoes" mewn perthynas â threftadaeth chwaraeon yng Nghymru erbyn diwedd 2022, ac yn defnyddio'r diffiniad hwn i sefydlu arferion cyfredol, bylchau, ac anghenion hyfforddi a darparu rhaglenni a gweithgaredd ategol erbyn canol 2023[16]

Beth yw ein nod?	Sut olwg fydd ar lwyddiant?	Beth fyddwn ni'n ei wneud i sicrhau llwyddiant?
Byddwn yn deall y risgiau i gasgliadau treftadaeth chwaraeon Cymru ac yn gweithredu gweithgareddau i liniaru'r risgiau hyn	**Byddwn yn asesu ac yn diffinio'r risgiau a'r bygythiadau i dreftadaeth chwaraeon diriaethol ac anghyffyrddadwy, ac yn rhoi gweithgareddau ar waith i leihau'r risgiau a'r bygythiadau hyn hyd eithaf ein gallu** **I gyflawni hyn:** Byddwn yn deall y pryderon a'r materion allweddol sy'n effeithio ar gasgliadau a'r rhai sy'n eu rheoli / yn berchen arnynt Byddwn yn deall pa gasgliadau sy'n debygol o fod fwyaf mewn perygl ac yn rhoi mecanweithiau ar waith sy'n tynnu casgliadau rhag risg Byddwn yn deall y risgiau anghyffyrddadwy i dreftadaeth chwaraeon yng Nghymru, er enghraifft y diffyg amrywiaeth mewn casgliadau neu dangynrychiolaeth y Gymraeg wrth alluogi gweithgaredd treftadaeth chwaraeon a rhoi gweithgareddau ar waith i unioni hyn	Byddwn yn tynnu gwybodaeth o'r rhaglen gwmpasu i ddiffinio'r risgiau i dreftadaeth chwaraeon Cymru erbyn diwedd 2023 Byddwn yn creu cofrestr risg sy'n amlinellu'r risgiau allweddol a'r camau allweddol sydd eu hangen i dynnu casgliadau rhag risg, ac ysgogi buddsoddiad i gefnogi'r gweithgaredd hwn erbyn canol 2024[17] Byddwn yn cynnal hyfforddiant datblygu gwirfoddoli, Hyrwyddwyr Treftadaeth Chwaraeon, a'r gweithlu fel yr amlinellir yn adran 5 y Fframwaith hwn er mwyn cadw casgliadau o berygl trwy ddarparu addysg, gwybodaeth, cyngor, rhwydweithio a chyfeirio o chwaraeon ar lawr gwlad i gasgliadau amgueddfeydd cenedlaethol, gan ddechrau yn 2022 a'i gyflawni trwy oes y Fframwaith Byddwn yn creu partneriaethau clir sy'n cynyddu mynediad at storfa ddiogel, cefnogaeth rheoli casgliadau, a chyfleoedd ar gyfer adneuo a benthyca erbyn canol 2024
Byddwn yn creu sector treftadaeth chwaraeon digidol cynaliadwy yng Nghymru	**Byddwn yn sicrhau bod y gwirfoddolwyr / gweithlu treftadaeth chwaraeon yn cael eu uwchsgilio mewn darpariaeth ddigidol, a bod casgliadau treftadaeth chwaraeon ar gael ar-lein** **I gyflawni hyn:** Byddwn yn deall y bwlch sgiliau sydd ar waith ar hyn o bryd ar draws y sector ac yn darparu hyfforddiant a chefnogaeth berthnasol Byddwn yn sicrhau bod casgliadau'n cael eu lanlwytho i lwyfannau cronfa ddata berthnasol i gynyddu gwybodaeth ac ehangder ymwybyddiaeth casgliadau Byddwn yn sicrhau bod cynnwys treftadaeth chwaraeon digidol yn cynyddu Byddwn yn sicrhau bod cynulleidfaoedd newydd a gwahanol yn cyrchu treftadaeth chwaraeon yn ddigidol	Byddwn yn creu cynllun gweithredu darpariaeth ddigidol ac yn sicrhau bod y cynllun yn cynnwys pob agwedd o bolisi, arddangos a mynediad erbyn diwedd 2022 ac yn dechrau ei gyflawni Yn y cyfamser, byddwn yn cynyddu'r cynnig hyfforddiant cyfredol a ddarperir gan ***Sporting Heritage*** i gefnogi unigolion a mudiadau ynghylch rhannu a darpariaeth ddigidol erbyn canol 2023 Byddwn yn cyflwyno rhaglen o arddangosfeydd digidol ac amgueddfeydd rhithwir ar blatfform ar-lein ***Sporting Heritage*** sy'n cynrychioli amrywiaeth gyfoethog a chyfoeth treftadaeth chwaraeon Cymru erbyn diwedd 2023. (Dwy y flwyddyn trwy gydol oes y Fframwaith wedi'u hadeiladu trwy ddull cyfranogol)

ASTUDIAETH ACHOS:
AGOR MYNEDIAD DRWY DECHNOLEG NEWYDD

Yn 2017 creodd Amgueddfa Criced Cymru CC4 daith gerdded Stadiwm â chod QR, gyda chyfres o un ar ddeg o baneli cod QR mewn gwahanol leoliadau o amgylch tir Gerddi Sophia (a elwid gynt yn Stadiwm SSE SWALEC).

Roedd hwn yn weithgaredd ategol ar gyfer ein teithiau poblogaidd, yn ogystal ag ymweliadau ysgol. Hefyd dangoswyd diddordeb mawr gan wylwyr ar ddiwrnodau gemau ac ym mis Mehefin 2019, pan oeddem yn un o'r lleoliadau ar gyfer Cwpan y Byd Criced Dynion yr ICC. Denodd paneli 4 a 5, yr agosaf at y brif fynedfa gyhoeddus, y nifer fwyaf o ymweliadau gan unrhyw baneli QR mewn safleoedd treftadaeth yng Nghymru.

Mae'r rhain wedi rhoi mwy o amlygiad i'r amgueddfa a gweithgareddau treftadaeth ac mae'r daith gerdded wedi cyd-fynd yn dda â gweithgareddau'r amgueddfa ar gyfer pobl hŷn, gan gynnwys y rhai â dementia / materion sy'n gysylltiedig ag iechyd. Mae hyn wedi caniatáu i'r amgueddfa arallgyfeirio ei chynulleidfa ac archwilio lleoliadau newydd, nid y tu mewn i gyfyngiadau corfforol yr amgueddfa, i arddangos a hyrwyddo ei deunydd sy'n seiliedig ar dreftadaeth.

4 BYDDWN YN SICRHAU HYGYRCHEDD EANG I GASGLIADAU TREFTADAETH CHWARAEON AMRYWIOL CYMRU

Beth yw ein nod?	Sut olwg fydd ar lwyddiant?	Beth fyddwn ni'n ei wneud i sicrhau llwyddiant?
Byddwn yn deall pa gynulleidfaoedd sy'n cyrchu treftadaeth chwaraeon Cymru ar hyn o bryd, anghenion cynulleidfaoedd, a chyfleoedd ar gyfer ymgysylltu â chynrychiolaeth cynulleidfa fwy amrywiol trwy gasgliadau	**Byddwn yn sicrhau bod cynulleidfaoedd treftadaeth chwaraeon yn adlewyrchu demograffeg poblogaeth Cymru ac yn creu mwy o gyfleoedd i bawb gymryd rhan fel ymwelwyr a chyd-grewyr darpariaeth treftadaeth** **I gyflawni hyn:** Byddwn yn gwybod pa gynulleidfaoedd sy'n cyrchu gweithgareddau a darpariaeth treftadaeth chwaraeon Cymru, a bydd gennym ddealltwriaeth o'r hyn y maent yn eu gwerthfawrogi mewn darpariaeth treftadaeth chwaraeon Byddwn yn gwybod pa gynulleidfaoedd sydd wedi'u heithrio ar hyn o bryd rhag cyrchu treftadaeth chwaraeon yng Nghymru a dealltwriaeth glir o'r rhwystrau sy'n atal cyfranogiad a mynediad Byddwn yn gallu cymharu defnyddwyr a phobl nad ydynt yn defnyddio treftadaeth chwaraeon yng Nghymru â demograffeg gyffredinol y genedl, a'i ddefnyddio i lywio bylchau defnyddwyr a chyfranogi Byddwn yn sicrhau bod cynulleidfaoedd yn ganolog i ddatblygiad casgliadau a rheoli treftadaeth chwaraeon Cymru a chaiff ymagwedd gyfranogol ei hadlewyrchu bob amser	Byddwn yn cynnal rhaglen ymchwil cynulleidfa i adnabod defnyddwyr a phobl nad ydynt yn defnyddio treftadaeth chwaraeon Cymru a deall rhwystrau a chyfleoedd ar gyfer newid erbyn canol 2023 Byddwn yn gweithio i ddatblygu partneriaethau a mecanweithiau ymgysylltu clir (er enghraifft paneli rhithwir, grwpiau Facebook, gweithgareddau cyd-guradu) gyda'r cynulleidfaoedd hynny sydd wedi'u hamlygu fel rhai nad ydynt yn ddefnyddwyr a / neu y mae eu treftadaeth yn cael ei hanwybyddu ar hyn o bryd erbyn diwedd 2023. Byddwn yn sicrhau. eir i'r afael â'r gweithgaredd hwn ag amcan tymor hir o weddnewidiad, yn hytrach na gweithgareddau unwaith yn unig Byddwn yn defnyddio'r ymchwil uchod i adnabod y gweithgareddau a'r ddarpariaeth sy'n ymgysylltu fwyaf llwyddiannus â defnyddwyr a phobl nad ydynt yn ddefnyddwyr ac yn ei ddefnyddio i lywio hyfforddiant, blaenoriaethau cyllido a rhaglenni ymgysylltu yn y dyfodol erbyn canol 2023 Byddwn yn sefydlu hyfforddiant arfer gorau, sy'n cefnogi dealltwriaeth y sector o bwysigrwydd rhoi cynulleidfaoedd wrth galon gweithgaredd polisi a rheoli casgliadau, yn cefnogi gwerthuso ac ymgysylltu ar bob lefel, ac sy'n cael ei arwain gan ein cynulleidfaoedd erbyn diwedd canol 2023

Beth yw ein nod?	Sut olwg fydd ar lwyddiant?	Beth fyddwn ni'n ei wneud i sicrhau llwyddiant?
Byddwn yn deall y potensial a'r cyfleoedd i dreftadaeth chwaraeon gyflawni tuag at agendâu ehangach, a gweithredu rhaglenni dilynol sy'n cyfrannu at yr agendâu hyn	**Byddwn yn deall effaith treftadaeth chwaraeon ar agendâu ehangach (er enghraifft y rhai a amlinellwyd yn gynharach yn y ddogfen hon) ac yn gallu dangos rôl a gwerth treftadaeth chwaraeon Cymru yn glir yn eu herbyn** **I gyflawni hyn:** Byddwn yn deall yr ystod o agendâu posibl y gall treftadaeth chwaraeon eu cyflawni Bydd gennym dystiolaeth glir a chadarn o effaith ar draws yr agendâu hyn Bydd gennym ddealltwriaeth glir o ba dystiolaeth sydd ar goll o ran dangos effaith treftadaeth chwaraeon a rhoi gweithgareddau ar waith i brofi a darparu'r dystiolaeth hon Byddwn wedi datblygu partneriaethau cryf gyda mudiadau ac unigolion ar draws y meysydd allbwn amrywiol hyn er mwyn gwreiddio treftadaeth chwaraeon fel modd y gellir ei gyflawni tuag at yr allbynnau hyn	Byddwn yn cynnal adolygiadau ac ymchwil llenyddiaeth ac ymarfer i ddarparu data llinell sylfaen, gan ddangos effaith treftadaeth chwaraeon, gan gyfeirio'n benodol at y polisïau a amlinellir ar dudalen 14 erbyn diwedd 2023 Byddwn yn cynnal dadansoddiad rhanddeiliaid o bartneriaid perthnasol, ac yn dwyn ynghyd partneriaid presennol a rhai newydd i hyrwyddo'r gwaith hwn erbyn diwedd 2022 a thyfu'r gweithgaredd hwn am y tair blynedd ganlynol Byddwn yn cynnal ymchwil i ddarganfod tystiolaeth feintiol ac ansoddol o rôl a gwerth treftadaeth chwaraeon erbyn diwedd 2023 Byddwn yn defnyddio canfyddiadau'r ymchwil hwn i ddatblygu a darparu rhaglen o adnoddau i gefnogi'r agendâu ehangach hyn – er enghraifft pecynnau athrawon sy'n cyflawni tuag at becynnau cymorth Cwricwlwm Cenedlaethol Cymru ac Atgof i gefnogi cartrefi gofal i ddarparu rhaglenni atgofion mewnol, erbyn canol 2024

5 BYDDWN YN MEITHRIN GALLU A GWYTNWCH TYMOR HIR YN NHREFTADAETH CHWARAEON CYMRU

Beth yw ein nod?	Sut olwg fydd ar lwyddiant?	Beth fyddwn ni'n ei wneud i sicrhau llwyddiant?
Byddwn yn sicrhau bod y rhai sy'n gweithio gyda chasgliadau treftadaeth chwaraeon yn cael y gefnogaeth a'r datblygiad sgiliau cywir	**Byddwn yn sicrhau bod pawb sy'n gweithio gyda chasgliadau treftadaeth chwaraeon yng Nghymru, p'un a ydynt yn weithwyr treftadaeth proffesiynol, arbenigwyr treftadaeth chwaraeon, haneswyr cymunedol, neu'n wirfoddolwyr, yn cael cyngor ac arweiniad perthnasol i sicrhau bod eu casgliadau yn amrywiol, yn berthnasol, ac yn cael eu tynnu oddi ar risg** **I gyflawni hyn:** Byddwn yn deall anghenion presennol y gweithlu ac yn gweithredu cynlluniau i gefnogi'r rhain Byddwn yn deall gwahanol anghenion y gweithlu yn dibynnu ar y rolau a'r lleoliadau - er enghraifft mae anghenion y rhai sy'n gweithio mewn amgueddfeydd yn wahanol i'r rhai sy'n gweithio mewn clwb chwaraeon - ac yn gweithredu ystod o hyfforddiant a chefnogaeth yn unol â hynny Byddwn yn gweithio i sicrhau bod y rhai sy'n gweithio gyda chasgliadau treftadaeth chwaraeon yn gallu rhannu a chefnogi ei gilydd, ac y bydd mecanweithiau a chyllid yn cael eu rhoi ar waith i danategu'r gweithgareddau hyn	Byddwn yn cynyddu gallu ***Sporting Heritage*** i reoli a chyflawni nodau ac amcanion y Fframwaith erbyn diwedd 2022 Byddwn yn cynnal ac yn cynyddu gallu'r panel arbenigol i gyflawni'r broses o weithredu'r Fframwaith erbyn diwedd 2022 Byddwn yn cynyddu gallu'r rhai sy'n gweithio gyda'r sector treftadaeth chwaraeon (amgueddfa, archif, staff llyfrgelloedd, gwirfoddolwyr, gweithwyr chwaraeon proffesiynol, ac ati) i gael mynediad at hyfforddiant a chefnogaeth, ac amser i greu darpariaeth a phartneriaethau erbyn diwedd 2022 ac i barhau tan 2025 Byddwn yn defnyddio tudalennau Cymru ar wefan ***Sporting Heritage*** a'r pecyn cymorth i gyfeirio at adnoddau presennol (neu, lle bo angen, creu adnoddau newydd) sy'n cefnogi'r rhai sy'n gweithio gyda chasgliadau treftadaeth chwaraeon sy'n ymwneud â Chymru i ddeall yn well sut i gasglu, cadw a chadw rhannu eu casgliadau rhwng 2022 a 2025 Byddwn yn adeiladu ar waith y panel arbenigol, a gwaith blaenorol ***Sporting Heritage*** i sefydlu rhwydwaith cynhwysol yng Nghymru sy'n denu pawb sydd â diddordeb mewn treftadaeth chwaraeon, neu sy'n rheoli casgliadau chwaraeon, i gwrdd, rhannu gwybodaeth, trafod arfer gorau, a darparu cefnogaeth cymar-i-gymar rhwng 2022 a 2025 Byddwn yn tynnu ar waith presennol ***Sporting Heritage*** a chanfyddiadau'r rhaglenni ymchwil a restrir uchod, i ddarparu dewislen o weithgaredd datblygu'r gweithlu erbyn diwedd 2022 gan gynnwys: – Gweminarau a hyfforddiant sy'n ymdrin ag amrywiaeth o bynciau gan gynnwys pynciau fel gofal casgliadau a mynediad; arallgyfeirio cynulleidfaoedd; creu llywodraethu gwydn; a chyd-guradu – Mynediad at becyn cymorth ***Sporting Heritage*** ar gyfer clybiau cymunedol a chwaraeon (a sicrhau bod cyfle i ehangu ar hyn i gynnwys astudiaethau achos ac arfer gorau Cymru wrth i'r Fframwaith gynyddu gwybodaeth ac ymwybyddiaeth yma) – Mynediad at fodiwlau e-ddysgu ***Sporting Heritage*** ar gyfer y rhai sy'n gweithio gyda chasgliadau chwaraeon (a sicrhau bod cyfle i newid hyn i adlewyrchu gweithgaredd treftadaeth chwaraeon Cymru) – Cyfleoedd rhwydweithio digidol i ganiatáu trafodaeth ar draws ystod o bynciau yn anffurfiol a meithrin perthynas â phartneriaid lleol – Diwrnodau a digwyddiadau astudio personol – Mynediad at adnoddau ar-lein, ffilmiau a phodlediadau

Beth yw ein nod?	Sut olwg fydd ar lwyddiant?	Beth fyddwn ni'n ei wneud i sicrhau llwyddiant?
Byddwn yn sicrhau bod llwybrau i mewn i weithlu'r sector treftadaeth chwaraeon yn niferus ac amrywiol	**Byddwn yn sicrhau bod y gweithlu treftadaeth chwaraeon yn amrywiol ac yn wahanol ac yn adlewyrchu'r nodau sydd gennym ar gyfer y dreftadaeth sy'n cael ei chasglu a'i rhannu, gan gynyddu twf economaidd lleol a chynaliadwyedd** **I gyflawni hyn:** Byddwn yn deall sut mae unigolion yn cyrchu llwybrau i dreftadaeth chwaraeon, a'r gwahanol rolau sy'n bodoli ar hyn o bryd Byddwn yn deall y rhwystrau i gyrchu rolau mewn treftadaeth chwaraeon ar hyn o bryd ac yn datblygu dealltwriaeth o sut i gael gwared ar y rhwystrau hynny Byddwn yn rhoi gweithgareddau a rhaglenni ar waith sy'n ceisio dechrau dileu'r rhwystrau rhag cyrchu rolau o fewn treftadaeth chwaraeon Byddwn yn dechrau sefydlu cyfleoedd ar gyfer creu ymarfer newydd a rolau newydd sy'n ehangu datblygiad treftadaeth chwaraeon ac yn arallgyfeirio'r gweithlu o ganlyniad	Byddwn yn cynnal ymchwil i ddeall y darlun cyfredol o rolau treftadaeth chwaraeon – â thâl a di-dâl – a mynediad i'r rolau hynny, demograffeg y rhai sydd yn y rolau hynny erbyn canol 2023 Byddwn yn cynnal ymchwil i ddeall beth yw'r rhwystrau rhag cael mynediad at yrfaoedd mewn treftadaeth chwaraeon - â thâl a di-dâl - ac yn darparu cyfres o argymhellion i gael gwared ar y rhwystrau hyn gan weithio gyda phartneriaid, mudiadau a chymunedau erbyn canol 2023 Byddwn yn tynnu ar waith ***Sporting Heritage*** hyd yma, i greu podlediadau a ffilmiau sy'n cefnogi mynediad at yrfaoedd treftadaeth chwaraeon. Tynnu ar y rhai sy'n gweithio yn y sector ar wahanol lefelau a gyda phwyslais gwahanol erbyn diwedd 2022, a thyfu'r banc hwn o ddarpariaeth drwy gydol oes y Fframwaith Byddwn yn sicrhau bod dealltwriaeth sylfaenol yn sail i'r gwaith hwn, bod gwybodaeth a phrofiad arbenigol yn dod mewn llawer o wahanol ffurfiau, ac y gellir eu hennill mewn llawer o wahanol ffyrdd – h.y. nid oes angen cymhwyster astudiaethau amgueddfa o reidrwydd i gyflawni a rhagori

ASTUDIAETH ACHOS:
CREU HYRWYDDWYR TREFTADAETH

Wrth gysylltu â chlybiau criced yng Nghymru, mae Amgueddfa Criced Cymru CC4 wedi ei chael yn hynod fuddiol cael hyrwyddwr treftadaeth yn y clwb. Unigolyn (neu grŵp bach o bobl) yw hwn sy'n gyfrifol am yr eitemau treftadaeth (gwrthrychau, ffotograffau, hanes llafar ac ati) yn y clwb ac y gallant gysylltu â nhw a phwy sy'n gyfrifol am storio a chadw deunydd treftadaeth yn ddiogel.

Un o'n henghreifftiau gorau yw eu gwaith gyda Chlwb Criced Rogerstone Welfare, ger Casnewydd. Mae hanesydd lleol brwd, wedi'i leoli yn y clwb, wedi gallu coladu cyfres o ffotograffau a gwybodaeth arall am y clwb ac wedi caniatáu i'r amgueddfa greu cyfres o dudalennau ar ei gwefan sy'n benodol i glwb Rogerstone. Trwy'r Hyrwyddwr Treftadaeth, mae'r amgueddfa wedi gallu cysylltu â chyn-chwaraewyr ac eraill sy'n gysylltiedig â chlwb Rogerstone.

Allbynnau cadarnhaol eraill o'r gwaith hwn fu creu cynnwys ar gyfer podlediadau amgueddfeydd a'u prosiectau ar-lein ar Diroedd Coll Cymru a Phafiliynau Criced Cymru. Mae hyn wedi caniatáu i'r amgueddfa sefydlu nifer o ddolenni a chysylltiadau newydd, ar wahân i greu gwybodaeth ffres a newydd ar gyfer gwefan ac arddangosfeydd yr amgueddfa, ynghyd â chroesawu cynulleidfaoedd newydd a sicrhau nad yw'r eitemau treftadaeth yn cael eu colli na'u dinistrio'n ddamweiniol.

CYSYLLTWCH Â NI

Gallwch gysylltu â ni ar unrhyw adeg i drafod y Fframwaith:

info@sportingheritage.org.uk

Twitter: **@sportinghistory**

Facebook / Instagram / Linked In: **Sporting Heritage**

Sporting Heritage

NODIADAU

1 https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-08/dathlu-ein-treftadaeth-chwaraeon-astudiaeth-ddichonoldeb-amgueddfa-chwaraeon-i-gymru.pdf

2 https://llyw.cymru/llesiant-cenedlaethaur-dyfodol-cymru?_ga=2.42083238.266175478.1625256751-935743902.1612029844

3 https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-07/adolygiad-arbenigol-o-ddarpariaeth-amgueddfeydd-lleol-yng-nghymru-2015.pdf

4 Gweler er enghraifft https://www.museumsassociation.org/campaigns/decolonising-museums/our-statement-on-decolonisation/#

5 Gweler er enghraifft https://www.library.wales/fileadmin/fileadmin/docs_gwefan/amdanom_ni/dogfennaeth_gorfforaethol/2017-2021_Strategic_Plan_FINAL.pdf

6 https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2020-04/cynllun-cydraddoldeb-strategol-nodau-amcanion-a-chamau-gweithredu-ym-maes-cydraddoldeb-20202024.pdf

7 Cwricwlwm i Gymru - Hwb (gov.wales)

8 https://llyw.cymru/datganiad-ir-wasg-gweithredu-ar-anabledd-yr-hawl-i-fywn-annibynnol?_ga=2.113388548.266175478.1625256751-935743902.1612029844

9 Gweler er enghraifft Datganiad Ysgrifenedig: Cynllun Gweithredu ar gyfer Pobl Lesbiaidd, Hoyw, Ddeurywiol a Thrawsrywiol (LGBT+) ac adroddiad (24 Mawrth 2021) | LLYW.CYMRU

10 Strategaeth Chwaraeon Cymru | Chwaraeon Cymru

11 Gweler er enghraifft https://ppmanifesto.hcommons.org/
a Collections Trust's *Digital isn't Different* https://collectionstrust.org.uk/digital-isnt-different/

12 Gweler er enghraifft https://senedd.wales/laid%20documents/cr-ld13401/cr-ld13401-e.pdf
and Casglu Profiad Covid-19 Cymru | Llyfrgell Genedlaethol Cymru

13 Ar gael ar wefan Sporting Heritage www.sportingheritage.org.uk

14 **Diffiniad Casgliad Sydd Ar Wasgar:** "y gwrthrychau a'r cofnodion sy'n darparu tystiolaeth o hanes pobl Cymru. Mae'r casgliadau sy'n adrodd stori Cymru yn cael eu cadw ledled y wlad gan ystod amrywiol o fudiadau. Mae gan amgueddfeydd, llyfrgelloedd ac archifau o bob rhan o Gymru eitemau o arwyddocâd diwylliannol sy'n cyfuno i adrodd stori Cymru". http://welshmuseumsfederation.org/en/news-archive/resources-landing/Collections/collections-distributed-national.html

15 Gweler er enghraifft https://gov.wales/sites/default/files/publications/2019-08/why-do-we-have-it-a-significance-process-and-template.pdf and https://www.arts.gov.au/sites/default/files/significance-2.0.pdf?acsf_files_redirect

16 Gweler er enghraifft https://museum.wales/collections/collecting-covid/

17 Gweithio gydag Archif Cymru i sicrhau bod hyn yn gysylltiedig
â gwaith ei Swyddog Cofnodion mewn Perygl

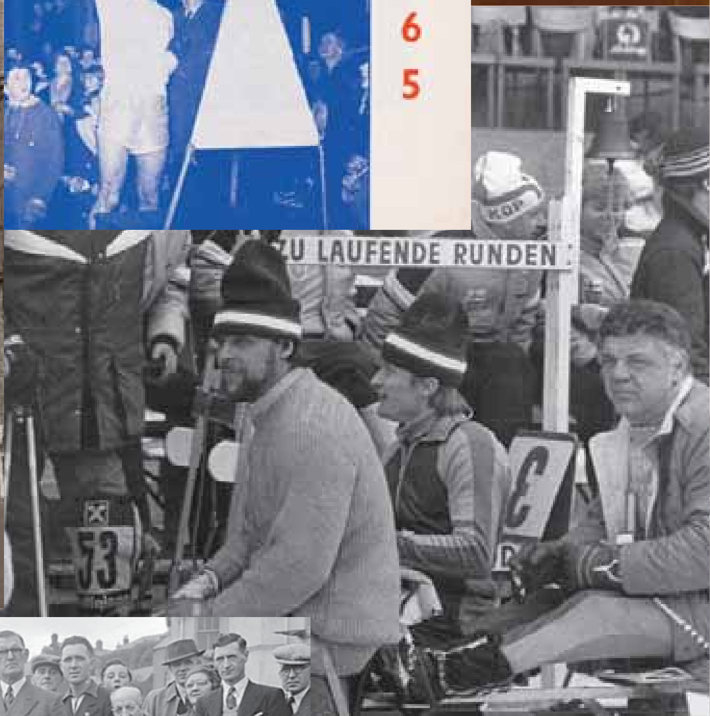

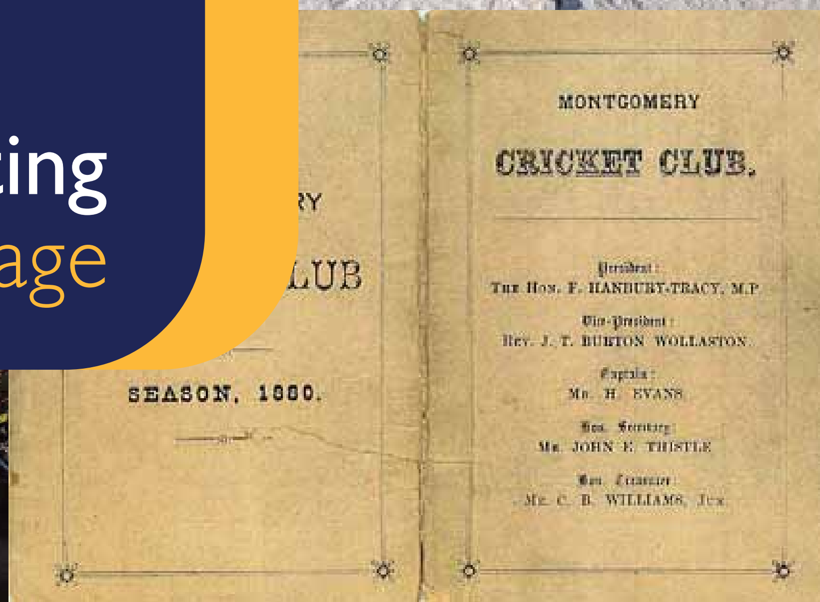

Sporting Heritage